

Oplegvel Opinienota

Portefeuille mr. B. B. Schneiders
Auteur Dhr. E.P.A. Evertse
Telefoon 5113469 E-mail: e.evertse@haarlem.nl
STZ/EC Reg.nr. 2009/ 36532
GEEN bijlagen kopiëren
B & W-vergadering van 3 maart 2009

Onderwerp

Wel of geen verruiming van koopzondagen?

DOEL: Opinie vormen ten aanzien van zon- en feestdagenopenstelling van winkels.

B&W

1. Het college geeft de B&W-nota vrij voor verdere bespreking
2. Het besluit wordt gepubliceerd met persbericht
3. Het college bespreekt de nota met de commissie Ontwikkeling

OPINIENOTA

Onderwerp: Wel of geen verruiming koopzondagen?

1 Inleiding

Elk jaar (en nu dus weer voor het jaar 2009) worden op basis van de Winkeltijdenwet, de Haarlemse Verordening Winkeltijden en het aanwijzingsbeleid koopzondagen vastgesteld door het college. Dit gebeurt voor de verschillende stadsdelen (koopzondaggebieden). Het stadsdeel centrum heeft maximaal 19 koopzondagen (12 plus 7 toeristische koopzondagen). De andere stadsdelen hebben elk maximaal 12 koopzondagen.

Door veranderende omstandigheden is een nieuw oordeel nodig over de Haarlemse koopzondagen.

De grote winkelcentra Schalkstad (voormalig Winkelhart Schalkwijk) en Cronjéstraat willen nu een meer gelijkwaardige positie met het Centrum, dus van 12 naar 19 koopzondagen. IKEA wil het liefst alle (52) zondagen een koopzondag. De Cronjéstraat wil verder elk laatste zondag van de maand koopzondag. Dit is niet te matchen met de wensen van bouwmarkten die op tweede paasdag, hemelvaartsdag e.d. een koopzondag willen.

Daarnaast willen meer supermarkten gebruik maken van een koopzondagavondvergunning (van 16 uur tot 21 uur) dan nu mogelijk is (1 per 15.000 inwoners). In de praktijk kunnen niet alle wensen van alle winkelondernemers in Haarlem gehonoreerd worden. Dit leidt soms tot bezwaarmaking. Ondernemers vinden dat er sprake is van oneerlijke concurrentie tussen de stadsdelen en binnen de stadsdelen en in de regio.

De wensen en de ongelijke positie van aanvragers van winkelopenstelling ten aanzien van koopzondagen geven aanleiding het beleid voor aanwijzing van koopzondagen en van zondagavondwinkels te veranderen en de Verordening Winkeltijden aan te passen. Indien echter gekozen wordt voor een alternatief van alle (52) zondagen open, zijn deze deelwijzigingen niet meer nodig en kan met een wijziging, n.l. alle (52) zondagen open, worden volstaan. Als alle winkels en dus ook alle supermarkten alle zon- en feestdagen open zouden mogen is het niet meer nodig apart 9 ontheffingen te verlenen voor “zondagavondsupsers”. Een apart beleid voor deze zondagavondwinkels is in dat geval niet meer nodig.

Het college vraagt aan de commissie haar voorkeur uit te spreken voor één van de drie hieronder genoemde alternatieven. Ter ondersteuning van de opinievorming zijn hierbij pro's en contra's in beeld gebracht door middel van antwoorden op de meest gestelde vragen rond koopzondagen.

2 Kernvraag aan de commissie

Het college vraagt de commissie haar voorkeur uit te spreken voor één van de volgende alternatieven.

- a. Alle zon- (52) en feestdagen mogen alle winkels open;
- b. Aantal huidige koopzondagen (19 in het Centrum en 12 in de andere stadsdelen) handhaven;
- c. Maximaal 20 koopzondagen per stadsdeel.

3 De pro's en contra's van de alternatieven

Een schema pro's (+) en contra's (-)

Belangen	Alle winkels mogen elke zon- en feestdag open	Huidige koopzondagen	Maximaal 20 koopzondagen per stadsdeel
Gelijke positie winkels	++	--	++
Werkgelegenheid/wijkeconomie	++	+	++
Zondagrust	+-	++	++
Imago winkelstad/concurrentie met andere steden	++	-	+
Consument	++	+	+
Supermarkten	++	--	-
Branches/IKEA	++	-	+
Kleine ondernemer/werknemer	+-	+	+
Minder bezwaarprocedures	++	--	-
Geen apart beleid zondagavondwinkels	++	--	--
Wetgever	-	+	-
KVK en VNG	++	+	++

a. Alle zondagen mogen alle winkels open

Kunnen in Haarlem de winkels elke zon- en feestdag open?

Ja, de Winkeltijdenwet biedt de gemeenteraad/ het college via de verordening de mogelijkheid om vrijstelling te verlenen van de in art 2. lid 1 van de Winkeltijdenwet genoemde verboden ten behoeve van op de betrokken gemeente gericht toerisme of een deel daarvan, mits de aantrekkingskracht voor dat toerisme geheel of nagenoeg geheel is gelegen buiten de verkoopactiviteiten die door de vrijstelling of ontheffing mogelijk wordt gemaakt.

De wetgever laat aan de gemeente over om te bepalen wat het toeristisch gebied is, dit is lokaal maatwerk. Voor het hele grondgebied van Haarlem kan zonder meer het toeristisch regime gaan gelden. Er zijn genoeg argumenten voor.

Haarlem heeft een grote toeristische aantrekkingskracht. Haarlem is de 5^e stad voor inkomend toerisme en heeft circa drie miljoen toeristische Nederlandse dagbezoeken per jaar en heeft ruim 286.000 hotelovernachtingen (laatst beschikbare cijfers gelden voor 2007). De toeristische trekpleisters zijn verspreid over de stad en hebben het gehele jaar een functie voor toeristen. Het centrum heeft de grootste aantrekkingskracht.

Industrieel erfgoed (de EHRI-route, de Lichtfabriek), hotels (v.d. Valk, Stay Okay)

en de molens (Eenhoorn), het watertoerisme (Spaarne), musea (Pest en Dolhuys), de monumenten, sommige evenementen (het Corso) en bijvoorbeeld de schaatsbaan e.d. zijn bezoekersitems verspreid over de rest (het deel buiten het centrum) van de gemeente. Ook de nabije landgoederen, duinen en recreatiegebieden hebben het gehele jaar een aantrekkingskracht op bezoekers en dragen bij aan bezoek aan Haarlem.

Zijn er gemeenten die voor hun gehele gemeente de mogelijkheid bieden om elke zondag open te gaan?

Ja, voorbeelden zijn onder meer Roermond, Den Haag, Bergen en Almere. Het ministerie van Economische Zaken voorzag tot voor kort (zoals bij Den Haag) geen strijdigheid van de mogelijkheid van permanente zon- en feestdagenopenstelling met de Winkeltijdenwet. Daarnaast zijn er veel gemeenten die voor hun binnenstad permanente zondagopenstelling kennen en voor andere stadsdelen beperkte zondagopenstelling. Van alle gemeenten maakt 1/3 gebruik van de toerismebeperking.

Er is een wetsvoorstel van het kabinet voor een nieuwe Winkeltijdenwet met extra voorwaarden aan het toeristisch regime. Wat betekent dit voor Haarlem, kunnen de winkels met de nieuwe wet elke zondag open?

Het kabinet wil dat de gemeenten duidelijker omschrijven waarom winkels op zondag open zijn. De toerismebeperking zou misbruikt worden. Het huidige wetsontwerp beoogt een goed gemotiveerde belangenafweging, van zondagsrust tot de verschillende ondernemersbelangen, af te dwingen. De afweging om meer dan 12 koopzondagen vast te stellen blijft volgens de minister decentraal, bij de gemeenteraad. In het vastgesteld verslag van de Tweede Kamer (d.d. 23-01-2009) staan de kamervragen met betrekking tot het wetsvoorstel "Wijziging van de Winkeltijdenwet met het oog op inkadering van de bevoegdheid om vrijstelling te verlenen of een ontheffingsbevoegdheid toe te kennen in verband met de toeristische aantrekkingskracht van een gemeente". Het zal volgens de laatste berichten nog minimaal een half jaar duren voor beantwoording van de kamervragen plaats kan vinden.

De kamervragen gaan onder meer in op: criteria voor substantieel toerisme, centraal toezicht wetgever, lokale belangenafweging (zondagrust, werknemersbelang, consumentenbelang, werkgelegenheid), relatie met individuele ontheffingen zondagopenstelling, toetsing door College van Beroep voor het Bedrijfsleven, beleidsconcurrentie tussen gemeenten en met buitenland, relatie met economische crisis, macro-effect op consumptieve bestedingen en besparingen en werkgelegenheid, effecten naar regio en branche, administratieve lasten voor ondernemers en gemeenten, handhaving, bepaling belanghebbenden, juridisering en bureaucratisering.

De Raad van State en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben kanttekeningen bij het wetsvoorstel. De Raad van State spreekt tegen dat gemeenten misbruik maken van de toerismebeperking. In de praktijk zijn er maar 15 gemeenten waar winkels elke zondag open mogen.

De VNG vindt dat de gemeenteraad koopzondagen op lokaal niveau moet vaststellen en is tegen het inperken van deze bevoegdheid van de lokale politiek. De centrale overheid moet geen normstellingen landelijk bepalen.

Recent heeft de VNG een reactie ingediend bij het Kabinet met als uitgangspunt een

Winkeltijdenwet met behoud van koopzondagen. Daarbij stelt de VNG voor het toeristisch regime juist af te schaffen en te vervangen door een verruiming van het aantal koopzondagen van 12 naar 20 voor alle winkelgebieden in Nederland (dus ook de niet-toeristische) en na afweging van de werkgelegenheid, de economische bedrijvigheid, de zondagsrust en de leefbaarheid, veiligheid en openbare orde een verruiming van het aantal koopzondagen boven de 20 naar alle (52) zondagen alle winkels open. Het is uiteindelijk het gemeentebestuur dat dan bepaalt of hiervan gebruik wordt gemaakt of niet omdat elke gemeente weer anders is. Dit is ook de mening van het Platform Detailhandel Nederland en de consumentenbond. Uit het AD van 7 januari 2009 blijkt dat er stevig verzet is tegen de plannen van het kabinet. Daar staat dat de vier grote steden weigeren aan plannen mee te werken die alleen bij gemeenten met substantieel toerisme meer dan 12 koopzondagen per jaar mogelijk maken. Wethouders vrezen het verlies van landelijk tienduizenden banen en het verlies van miljoenen euro's omzet. Door de plannen van het kabinet dreigen winkels te moeten sluiten waar de relatie met het toerisme moeilijk aantoonbaar is. In Haarlem is met de vaststelling van het huidige beperkte toeristische regime voor het centrum met de verschillende belangen rekening gehouden. Voordat Haarlem er eventueel toe overgaat permanente zondagopenstelling mogelijk te maken zal voor belanghebbenden een inspraakprocedure gestart worden. Als alle belangen zijn afgewogen is ook onder de nieuwe aangescherpte wet van het kabinet het voor Haarlem mogelijk om alle (52) koopzondagen en feestdagen alle winkels open te hebben.

Waarom zou de gemeente Haarlem winkels de mogelijkheid bieden om elke zondag open te gaan?

Er is nu sprake van ongelijke positie en ongelijke concurrentie van winkelbedrijven tussen en binnen stadsdelen en in de regio. In het stadsdeel Centrum kunnen winkels maximaal 19 zondagen open, daar buiten kunnen winkels maximaal 12 zondagen open. Winkels in een stadsdeel met een hoofdwinkelcentrum moeten zich in de huidige praktijk conformeren aan de door de grote centra gewenste koopzondagen.

Ondernemers moeten kunnen bepalen of ze zelf of gezamenlijk op zondag hun winkel openstellen. Ze zijn bovendien niet verplicht hun winkel te openen. In Roermond, waar de winkels alle zondagen open mogen, zijn de winkels in de binnenstad 15 zondagen open, heeft de woninginrichtingbranche gekozen voor een aantal eigen zondagen en zijn alleen de meeste supermarkten, Intratuin en het Outletcentrum elke zondag open.

De drie grote winkelcentra (Centrum, Schalkwijk en Cronjéstraat) in Haarlem zullen zich waarschijnlijk zelf beperken tot maximaal 19 zondagopenstellingen. (er zijn tot nu toe geen wensen geweest voor meer koopzondagen). Zelfregulering blijkt ook door de week wanneer de winkels van 6.00 uur tot 22.00 uur open mogen zijn. Met uitzondering van 1 vaste koopavond in de week en de koopavonden rond Sint en Kerst zijn de meeste winkels in de avond dicht.

IKEA verwacht bij permanente openstelling 50 extra banen te realiseren. De vakbonden FNV en CNV zouden in dit verband de mogelijkheid van deze verruiming van de openstellingstijden ondersteunen. Uitbreiding van de mogelijkheid van zondagopenstelling is goed voor de economie en werkgelegenheid. Koopzondagen hebben een wervende uitwerking op inwoners en bezoekers. Draagt bovendien bij aan de gemeentelijke doelstelling: versterking van het detailhandelsaanbod. Uitbreiding van openingsuren kan kostbare uitbreiding van de m2 detailhandel beperken. Dit kan meer ruimte voor andere stedelijke

ontwikkeling en/of meer leefruimte opleveren.

Winkeliersverenigingen kunnen zich profileren met hun eigen koopzondagregime (bv Centrum 1e zondag van de maand, Cronjé laatste zondag van de maand).

De behoefte bij de consumenten aan winkelen op zondag is groot. Het is niet te motiveren waarom mensen wel elke zondag mogen sporten en allerlei culturele en recreatieve bezoeken kunnen afleggen (zoals bezoek aan musea, speeltuinen, horeca e.d.) en niet mogen winkelen.

De Raad Nederlandse Detailhandel wijst op de concurrentie van Internetshoppens via webwinkels die elke zondag open zijn. Daaraan valt nog toe te voegen dat koopkracht uit Haarlem kan wegvloeien naar Schiphol Plaza, Amsterdam en Zandvoort met permanent winkelopenstelling en naar andere omringende gemeenten.

Wat is de relatie met winkelopenstelling op zondagavond voor supermarkten?

Het Haarlemse beleid voor zondagavondopenstelling staat ter discussie vanwege uitspraken van het College van Beroep voor het Bedrijfsleven over onvoldoende beleidsonderbouwing en belangenafweging. Verder is er veel overlast voor omwonenden. Ontheffingsprocedures, beroeps- en bezwaren/rechtsprocedures kosten veel tijd.

Als winkels elke zondag open mogen is er geen apart beleid meer nodig voor zondagavondwinkels. Nu kunnen maximaal 9 winkels, onder de voorwaarde dat ze hoofdzakelijk eet- en drinkwaren verkopen een ontheffing krijgen voor zondagavondopenstelling van 16.00 uur tot 21.00 uur. Als alle winkels elke zondag open mogen zullen veel supermarkten daarvan gebruik maken. Gelet op de ervaring in Roermond zullen de meeste supermarkten op zondag open gaan. Daarmee neemt de overlast van supermarktbezoek per afzonderlijke supermarkt af voor omwonenden. Deze verdunt door verspreiding over veel meer supermarkten. De grote verspreiding van “zondagsupers” over de stad en de verruiming van de zondagse openingstijden (ook voor 16.00 uur kunnen de supermarkten bij deze variant open) zorgen voor optimalisering van de bereikbaarheid voor de consument. Omdat alle supermarkten open kunnen gaan (er is geen aparte ontheffing meer nodig), is er verder geen sprake meer van een door de ondernemer gevoelde oneigenlijke concurrentie. Een voordeel is ook dat er geen of zeer geringe ambtelijke capaciteit nodig is (alleen voor speciale ontheffingen voor nachtopenstelling).

Door de permanente zondagopenstelling is er geen zondagrust meer, het belang van de zondagrust moet toch veel meer worden meegewogen?

De stadsdeelwinkelcentra in Haarlem zullen naar verwachting niet vaker open gaan dan 19 zondagen per jaar. Ook in andere steden gaan lang niet alle winkels elke zondag open. Daarmee is er rond deze centra voor het grootste deel van het jaar sprake van zondagrust. De winkels gaan in de praktijk van de huidige koopzondagen niet eerder open dan 12.00 uur, in de grote centra sluiten de winkels om 17.00 uur. Het college kan zonodig bepalen dat de winkels niet voor 12.00 uur open mogen. (In Rotterdam zijn er vanuit kerkelijke zijde minder bezwaren tegen middagopenstelling). De zondagrust is hiermee in de ochtend niet gestoord door winkelbezoek, er is geen hinder voor kerkbezoek en geluidshinder bij kerkdiensten. Zoals vermeld zijn er nog andere activiteiten die in strijd zijn met een minderheidswens om de zondagrust te eerbiedigen.

Volgens de Raad van State blijkt uit de evaluatie van de Winkeltijdenwet in 2006

dat maar 7% van de mensen, de vraag: “Ik vind het vervelend dat de winkels op zondag open zijn omdat het in strijd is met mijn geloof” bevestigd beantwoord. Ook een groep die niet behoort tot een kerk of religie is gesteld op de zondagsrust, hier zijn geen cijfers van bekend. Naar verwachting is deze groep kleiner. Voor een aantal mensen is de zondag de rustdag. Andere religies hebben een andere rustdag. In principe kan iedereen voor zich zelf bepalen wanneer men rust wil nemen, dit hoeft niet op de zondag. Aan de behoefte aan collectieve rustmomenten kan overdag de zondagochtend bijdragen. De VNG geeft aan dat burgers nauwelijks behoefte hebben aan extra zondagrust. De zondagochtendrust is dan voldoende.

Waarom zoveel koopzondagen, mensen kopen toch niet meer?

In de huidige tijd bestaat bij veel consumenten een behoefte om op koopzondagen te gaan winkelen. Winkelen betekent niet altijd kopen maar ook kijken, gezelligheid en elkaar ontmoeten. Vaak is er sprake van een combinatie van bezoeken (cultuur, funshoppen, horeca, natuur, wateractiviteiten, evenementen). Daarmee hebben koopzondagen ook een effect op het in stand houden van andere belangrijke attracties van Haarlem en op het positieve imago van Haarlem als aantrekkelijke stad. Door de week is er vaak geen tijd om te winkelen, en op zaterdag zijn er andere (gezins)hobby's of verplichtingen. Als een ondernemer verwacht weinig te verkopen op zondag gaat de winkel niet op zondag open.

Als winkels elke zondag open mogen gaat dit ten koste van de kleine winkelier, de variatie van het winkelbestand en het maatschappelijk leven van mensen die op zondag moeten werken. Haarlem wil toch ook de kleine winkels handhaven, ook in het kader van Haarlem Beste Winkelstad?

Het is waar dat sommige kleine winkeliers zich gedwongen voelen om ook op zondag open te gaan om de concurrentieslag en het meeliften met de openstelling van grote winkels niet te missen. Een kleine winkelier zonder personeel hoeft echter niet open op zondag, er is geen verplichting. Ervaringen bij andere steden wijzen er ook op dat er geen dwang is bij kleine winkeliers om mee te doen. De keuze kan ook zijn om een andere dag of dagdelen in de week de winkel te sluiten. Er zijn geen onderzoeken bekend waaruit blijkt dat kleine winkels als gevolg van de koopzondagen failliet gaan. In Rotterdam zijn er ondanks of dankzij de koopzondagen veel bloeiende kleine winkeltjes. Voor het verdwijnen van kleine winkels zijn andere omstandigheden verantwoordelijk, bijvoorbeeld het niet beschikken over een opvolger. Er is ook een kans dat speciaalzaken (veelal kleine winkels) zich juist gaan vestigen in steden met ruimere openingstijden dan Haarlem voor verwerving van extra inkomsten. Dit zou de positie van Haarlem als Beste Winkelstad kunnen aantasten.

Er zijn ook kleine winkeliers (groentewinkels, bakkerwinkels) en allochtonen voor wie het juist noodzaak is om ook zondag open te kunnen. In Amsterdam (heeft permanente openstelling in het Centrum) geeft de directeur van het MKB aan voorstander van afschaffing van de Winkeltijdenwet te zijn. Bij zijn achterban is een meerderheid voor open gaan op zondag.

Tot op heden willen de stadsdeelwinkelcentra in Haarlem niet meer dan 19 koopzondagen per jaar. Dit zou inhouden dat kleine winkeliers in deze centra die zich gedwongen voelen open te gaan het grootste deel van het jaar een vrije zondag houden.

Jongere medewerkers, waaronder jonge moeders, van grotere winkelbedrijven komt het beter uit om juist zondag te werken ivm extra verdiensten en de kinderopvang.

Volgens het HBD (Hoofdbedrijfschap Detailhandel) is de zondagwerker in de detailhandel voor 38% jonger dan 22 jaar en is 66% vrouw, 72% heeft een part-time of flexibele functie. In de Arbeidstijdenwet is geregeld of een werknemer op zondagen arbeid mag verrichten.

b. Huidige verdeling en aantal koopzondagen handhaven

Wat is er op tegen om de huidige verdeling van koopzondagen te handhaven?

Tot nu toe is er een politiek maatschappelijk draagvlak voor de huidige verdeling van koopzondagen. De zondagsrust is beter afgewogen en uit het onderzoek onder ondernemers, gehouden bij de Floriade in 2002 bleek dat er bij veel ondernemers geen behoefte bestaat aan de mogelijkheid om elke zondag de winkel te openen. In het verleden hadden de winkeliers in het Winkelcentrum Schalkwijk en de Cronjéstraat ook geen behoefte aan 12 koopzondagen. Nu is dat veranderd en willen deze centra een meer gelijkwaardige positie als het centrum (Cronjéstraat wil ook een toeristische koopzondag) en eigen herkenbare koopzondagen, zo ook IKEA. Ook supermarkten en bijvoorbeeld een tuincentrum en woninginrichtingzaken zijn niet tevreden met een beperkt aantal koopzondagen.

Nadelen van het doorgaan met het huidige systeem blijven dat koopzondagwensen moeilijk te matchen zijn. Bezwaren en klachten van ondernemers en bewoners blijven zich voordoen. Ambtelijke capaciteit is nodig. Positie van de stadsdelen is ongelijk, zo ook de concurrentiepositie van ondernemers binnen de stadsdelen. Ondernemers hebben geen gelijke marktkansen.

Een nadeel van het doorgaan met de huidige verdeling is verder dat er een apart beleid zondagavondwinkels nodig is.

Gelet op de huidige economische conjunctuur valt te verwachten dat detailhandelsverkopen zullen dalen. Is het huidige aantal koopzondagen dan niet voldoende?

Er geldt geen verplichting dat winkels op zondag open moeten. Juist de verkoop op zondag kan winkeliers een kans bieden om tegenvallende verkopen door de week goed te maken. Met het handhaven van de huidige 12-19 koopzondagen zoals aangegeven in de Haarlemse Verordening Winkeltijden 2004 blijven de marktkansen voor ondernemers ongelijk. Op de langere termijn zal de conjunctuur herstellen. Bovendien zoals een Rotterdamse wethouder aangeeft “Als consumenten door de kredietcrisis echt huiverig worden om uitgaven te doen, hebben ondernemers iedere openingsdag (en dus ook de zondagopenstelling) hard nodig.”

c. Beperkte uitbreiding koopzondagen tot maximaal 20 per stadsdeel

Kunnen gebiedsdelen een gelijk aantal koopzondagen krijgen bijvoorbeeld maximaal 19 of 20 (zoals in het centrum)?

De Winkeltijdenwet staat niet toe om per gebiedsdeel meer dan 12 koopzondagen aan te wijzen. Dit kan wel als er in de betreffende stadsdelen voldoende toeristische aantrekkingskracht buiten de verkoopactiviteiten bestaat. Het stadsdeel centrum heeft deze aantrekkingskracht. Voor de andere stadsdelen is het voor de wetgever misschien twijfelachtig of de daar aanwezige bezoekersitems (hotels/camping,

molens, musea, Spaarne, ijsbaan, industrieel erfgoed, parken e.d.) substantiële toeristische aantrekkingskracht hebben om meer dan 12 koopzondagen te kunnen aanwijzen.

Er is echter een combinatie van argumenten die houdbaarheid geeft aan het per Haarlems stadsdeel kunnen aanwijzen van maximaal 20 koopzondagen:

- Stadsdelen kunnen niet los van elkaar gezien worden. Haarlem heeft als gehele stad (potentieel) een substantiële aantrekkingskracht op toeristen/bezoekers. Er is sprake van combinatiebezoek tussen stadsdelen. Men combineert bijvoorbeeld het overnachten in Motel Zuid met bezoek aan het centrum en winkelhart Schalkwijk en Molen de Eenhoorn.
- De intensiteit van de toeristische aantrekkingskracht in stadsdelen buiten het centrum is lager dan van het centrum. De gemeente past het toegestane aantal koopzondagen hiervoor aan. Niet alle zon- en feestdagen mogen de winkels open, maar maximaal 20 per stadsdeel.
- De VNG pleit voor het toestaan van 20 koopzondagen per gebiedsdeel. Veel gemeenten pleiten ook voor het schrappen van het toeristisch artikel van de Winkeltijdenwet.

De Kamer van Koophandel is voorstander van ruime openstelling op zon- en feestdagen mits er draagvlak is bij de winkeliers.

Voordeel is een gelijke positie van alle winkels in Haarlem en het behoud van de eigen koopzondagen en herkenbaarheid voor de drie grote winkelcentra. Er is geen behoefte bij de grote winkelcentra voor meer dan 20 koopzondagen. In het centrum is behoefte (voor VenD) aan 1 extra koopzondag. Voor de meeste winkelondernemers in Haarlem, met uitzondering van supermarkten en IKEA is 20 koopzondagen voldoende. Er blijft een afzonderlijk beleid nodig voor zondagavondwinkels. Mogelijk kiezen supermarkten eerder voor het opengaan op de 20 koopzondagen in plaats van een mogelijke ontheffing op zon- en feestdagen van 16.00 uur tot 21.00 uur.

Branches hebben in de verschillende stadsdelen met 20 koopzondagen de ruimte (mits vastgelegd in het beleid voor winkelopenstelling op zon- en feestdagen) om open te gaan op de door hun gewenste koopzondagen. Aparte koopzondagen voor 1 hoofdbranche zijn dan niet nodig.

Is alleen verruiming voor branches, ook supermarkten, mogelijk?

In de gemeente Maastricht kunnen voor bepaalde branches, los van het toeristisch artikel, wel koopzondagen worden aangewezen. In Maastricht zijn er koopzondagen voor branches (meubelbranche, doe het zelf branche en de tuincentra) en voor gebiedsdelen. Voor de drie verschillende hoofdbranches is in de Maastrichtse winkeltijdenverordening bepaald dat zij per branche een deelgebied vertegenwoordigen en voor maximaal 12 koopzondagen per kalenderjaar ontheffing van de Winkeltijdenwet per branche kunnen aanvragen. In Haarlem zou gekozen kunnen worden voor 1 hoofdbranche met een aantal voor alle vertegenwoordigers van deze branche belangrijke vaste koopzondagen zoals hemelvaartsdag, 2^e pinksterdag e.d.) Winkels die tot de hoofdbranche behoren en die zijn gelegen in een koopcentra (koopzondaggebied) dienen in Maastricht een keuze te maken tussen een ontheffing voor de branche of een ontheffing voor het gebied van het koopcentrum.

De vraag is of de handhaving van de winkeltijden gediend is bij het Maastrichtse voorbeeld. Voor de consument zijn er dan wel voldoende koopzondagen. Het zal er

voor de consument niet duidelijker op worden of een branchewinkel open gaat met de winkels in een bepaald stadsdeel of met de winkels van de branche. Met alleen een verruiming voor de branches blijft er een ongelijkheid bestaan tussen de gebiedsdelen onderling (Winkelcentrum Cronjéstraat, winkelhart Schalkwijk en IKEA hebben maximaal 12 koopzondagen en het centrum heeft er maximaal 19). Het verruimen van de winkelopeningstijden voor sec alleen supermarkten of andere branches verdraagt zich niet met het karakter van de wettelijke bepalingen. Immers er dienen eerst stromen toeristen te zijn, waarvoor de winkels dan op in de door de lokale Winkeltijdenverordening aangegeven tijden de deuren mogen openen. Toeristen komen voor de totale mix van toeristisch recreatieve attracties, waarop de winkels dan mogen inspelen. Voor supermarkten of woninginrichtingzaken alleen is dit niet of nauwelijks aan de orde. Het gaat hier ook niet om toeristische funshopping, maar bij supermarkten veelal om het halen van dagelijkse levensmiddelen.

Is wellicht een andere indeling van de koopzondagengebieden een oplossing?

Uitgangspunt bij de indeling van koopzondaggebieden is het economisch belang voor de stad, de belangen van de ondernemer, de consumentenbelangen en de belangen van de inwoners.

Met een indeling in verschillende koopzondaggebieden, met name gebaseerd op de locatie van de drie grote winkelcentra en IKEA zijn alle belangen het meest gediend.

De huidige indeling in koopzondaggebieden is niet voldoende aangepast aan de veranderde belangen. Met een andere indeling, in vier koopzondaggebieden met maximaal 20 koopzondagen per stadsdeel kan beter tegemoet gekomen worden aan de andere omstandigheden.

I Stadsdeel Noord;

Met 20 koopzondagen is er voldoende ruimte om 12 door de Cronjéstraat gewenste eigen koopzondagen aan te wijzen (de laatste zondag van de maand). Daarnaast is er voldoende ruimte om de door de in stadsdeel Noord aanwezige Doe het zelf branche gewenste koopzondagen aan te wijzen (Pinksterdag, Hemelvaartsdag e.d.). Ook kan dan makkelijker aan andere koopzondagwensen tegemoet gekomen worden. Dit moet dan wel geregeld worden in het beleid voor winkelopenstelling op zon- en feestdagen (bijvoorbeeld maximaal 12 of 14 eigen koopzondagen voor de Cronjéstraat). Er zijn winkels in Noord waarvan de wensen voor koopzondagen geheel afwijken van die van de Cronjéstraat.

Bij het vasthouden aan maximaal 12 koopzondagen per stadsdeel is splitsing van stadsdeel Noord in twee koopzondaggebieden nodig om zowel de Cronjéstraat als de bouwmarkten, tapijtzaken e.d. van eigen koopzondagen te kunnen voorzien.

II Stadsdeel Centrum-zuidwest;

Het koopzondaggebied Centrum-zuidwest is een samenvoeging van het koopzondaggebied Centrum met het koopzondaggebied Zuidwest.

Er zijn onvoldoende belangrijke winkelondernemingen of concentraties die een eigen koopzondaggebied voor stadsdeel Zuidwest rechtvaardigen. Ook zijn er geen belangen in Zuidwest die tegengesteld zijn aan belangen in het Centrum. Met de vorming van het nieuwe koopzondaggebied Centrum-zuidwest met maximaal 20 koopzondagen zijn (bijna) alle winkelbelangen gebaat.

III Stadsdeel Waarderpolder;

IKEA is qua bezoekersaantal vergelijkbaar aan een groot winkelcentrum. Het is daarmee gerechtvaardigd om IKEA een eigen koopzondaggebied te geven. Daarin

kan IKEA de eigen gewenste koopzondagen benutten. Daarin is er met maximaal 20 koopzondagen ook ruimte (zo nodig in het beleid voor winkelopenstelling op zon- en feestdagen te regelen) voor het aanwijzen van door Gamma gewenste koopzondagen.

IV Stadsdeel Zuidoost:

Met 20 koopzondagen voor dit stadsdeel kan winkelcentrum Schalkstad zich met de eigen koopzondagen profileren. Verder is er ook ruimte voor andere winkels in zuidoost om wensen voor koopzondagen gehonoreerd te krijgen. Deze ruimte kan het college met het beleid voor zon- en feestdagenopenstelling regelen.

4. Stellingen

Samenvatting aan de hand van drie geformuleerde stellingen.

Bij variant a: Alle zon- (52) en feestdagen mogen alle winkels open

- I) De mogelijkheid bieden aan winkels om alle zon- en feestdagen open te kunnen maar dan wel beperkt in de tijd van 12.00 uur tot 21.00 uur is goed voor:
- a. De consument (komt tegemoet aan behoefte van winkelen, met name bij de supermarkt op zondag)
 - b. De grote en kleine ondernemer (gelijke kansen nu ook op zondag),
 - c. De winkelcentra (gelijkwaardige positie en herkenbare zondagen),
 - d. De kerkganger en rustliefhebber (zondagochtend rust),
 - e. De beperking van overlast (bij supermarkten),
 - f. Het imago van Haarlem als beste winkelstad,
 - g. De werkgelegenheid (ook de wijkeconomie),
 - h. Haarlem als cultuur-/horeca- en toeristenstad (dankzij combinatiebezoek)
 - i. De gemeentelijke organisatie (minder capaciteitsbeslag)

Bij variant b: Aantal huidige koopzondagen (19 in het Centrum en 12 in de andere stadsdelen) handhaven

II) Er is met uitzondering van IKEA en de supermarkten en misschien een enkele ondernemer in Haarlem tot nu toe geen behoefte gebleken aan de mogelijkheid van elke zondag de winkel te openen of te winkelen. Niet bij de consument en niet bij de grote winkelcentra en niet bij de zondagrusters. Daarom moet Haarlem het huidige aantal koopzondagen handhaven.

Bij variant c : Beperkte uitbreiding koopzondagen tot maximaal 20 per stadsdeel

III) Het college wijst voor elk stadsdeel maximaal 20 koopzondagen aan. Daarmee is er geen ongelijkheid tussen winkels in de verschillende stadsdelen. Geeft voldoende ruimte voor eigen herkenbaarheid met eigen koopzondagen voor drie grote centra en de brancheondernemingen. Komt tegemoet aan de behoefte aan koopzondagen bij consument en ondernemers. Het grootste deel van het jaar is er geen verstoring van de zondagruster door winkelopenstelling. Huidige aparte koopzondaggebieden Centrum en Zuidwest worden samengevoegd tot 1 koopzondaggebied Centrum-Zuidwest.

5. Vervolgprocedure

Na standpuntbepaling commissie raadplegen belanghebbenden: Consument, KvK, MKB, winkelorganisaties en winkeliersverenigingen, kerkgenootschappen, Horeca-Haarlem, City Marketing Haarlem, Cultuurinstanties e.a.
Vervolgens voor definitieve besluitvorming opstellen nota en verordening.

Bijlagen

--